

Alte Drucke

**Elenchus Primus || ERRORVM || ANTONII SADEELIS || IN
LIBELLO DE VE-||ritate humanæ naturæ || Iesu Christi. ||
Auctore || M. BALTHASARE || MENTZERO ...**

Mentzer, Balthasar

Witebergæ, 1598

VD16 ZV 30859

Transitionem facit Sadeel ad dictorum scripturæ explicationem, Traemittit
autem quaedam theoremata, quæ notanda sunt.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149144

naturas unitas discerpit? *ἢ λόγῳ* sit incarnatus in cœlis: in terris sit *λόγῳ* extra suam carnem, & sine ea? Quare amplius: Maria genuitne Deum? Imò. Atqui si non est realis naturarum communicatio: Deus gigni ex Maria non potuit. Sed Sadeeli verbalis est illa communicatio: ut verba quidem concedat: rem verò ipsam acriter neget cum Nestorio. Negabat idem Nestorius carnem Christi vivificam: quod ipsum facit & Sadeel. Vide de Nestorio Cyrillum: qui graviter ipsum refutavit: & Concilium Ephesinum. &c.

Transitionem facit Sadeel P. 192.

ad dictorum scripturæ explicationem. Præmittit autem quædam theoremata, quæ notanda sunt.

1. Quædam dicuntur de Christo, quæ secundum divinam ejus naturam tantum intelligenda sunt. Concedo.
2. Quædam dicuntur de Christo, quæ secundum humanam ejus naturam tantum intelligenda sunt. P. 200. *Assentior.*
3. Quædam dicuntur de Christo, quæ secundum ejus personam tantum intelligenda sunt, hoc est: quæ privatim & propriè non pertinent ad alteram ex naturis.

Hic hæret aqua. Hoc enim theorema & nego & pernego. Insidiæ verò Sadeelis aperienda sunt.

sunt. Quod ait: privatim iduēs & propria non pertinent ad alteram ex naturis: videri potest, sic intelligendum, quasi extra unionem, ubi privatim natura qualibet consideratur, non sunt ad alteram naturam referenda &c. At longē est aliud, quod querit sadeel: Nempē esse seu dici nonnulla de Christo, quæ non possint naturæ vel utriq; vel alterutri tribui, sed soli personæ. Id quod sole hoc meridiano erit clarius ex sequentibus disputationibus.

Hic errori, sanè periculosissimo, contradicendum est. Nam 1. sū Christi persona est divina natura τῷ λόγῳ, & humana assumpta naturæ unitæ. Quare: Quicquid de persona Christi dicitur: aut dicitur de natura alterutra: aut de utraque simul. Hic nihil est tertium. Non enim Christus est tertium aliquid, quod nec divina; nec humana natura sit: non est unius compositæ naturæ vel substantiæ, ut ait Damascenus lib. 3. & 19: sed due perfectæ et integræ naturæ unus sunt Christus. Et rectē monet Cyrillus: Cum quippiam de Christo enuntiatur, diligenter attendendum est & distinguendum: utrum de utraq; illius naturæ, an verò de altera tantum, & de qua accipiendum sit. Atq; sic theomate Sadeelis tertio expugnato: profectò non habet Sadeel in posterum, quod respondeat: sicut progressus demonstrabit.

4. Quædam dicuntur de Christo Deo, quæ secundum ejus humanam naturam P. 201. intelligenda sunt.

5. Quædam dicuntur de Christo Homine, quæ secundum ejus divinam naturam intelligenda sunt.

Hæc duo theoremata, si candidè, & sine sophistica, adhibentur: sicut & duo priora, admitto. Addo autem hoc Leonis ex epistola 81. dictum: Non interest, ex qua Christus substantia nominetur, cum idem sit & totus hominis filius, propter carnem: & totus Dei filius, propter unam cum Patre deitatem.

Breviter: Theorema 1, 2, 4, & 5: ad communicationem idiomatum pertinent, in primo genere. Tertium autem pertinet partim ad secundum, partim ad tertium genus communicationis. Quod cum Sadeel non observet, fieri non potest, quin error consequatur. Christus enim mediator est, rex, sacerdos &c. juxta utramq; naturam. Item: Christus in statu gloria, ad dextram Patris, divina omnipotentia gubernat mundum & Ecclesiam, juxta utramq; naturam: sicut ex sequentibus fiet manifestum.

Quæ Sadeel hic addit: de toto Christo, & toto Christi: de ijs satis suprâ dictum est.

Explicat enim voces abstractum, concretum: nimis tenuiter. Nam utramq; vocem refert ad naturas: Abstractum quidem, ut abstractus & absolutè: Concretum verò ut relatè.

seu quatenus unite illæ significantur. Duplex autem potissimum illarum usus est: Scholasticus et Etymologicus seu Grammaticus. Apud Scholasticos regula hæc est: Abstracta vocabula supponunt pro naturis: Concreta pro persona. Grammaticè abstracta dicuntur, quando natura abstractè consideratur: id quod fit multipliciter. Qua de re vide D. Chemnitium de duabus naturis in Corisfo, pag. 10. 11. 12. &c.

P. 202. Locus I. De sessione ad dexteram DE I: ex Psalmo 110. Ephes. 1.

1. Petri 3. &c.

Negat Sadeel consecutionem: quia procedat argumentatio à persona ad humanam naturam: quòd non sit universale.

Respondeo ego: sessio Christi ad dextrâ Patris, convenit ipsius personæ: vel juxta solam divinam: vel juxta solam humanam: vel juxta utramq; naturam simul. Atq; juxta divinam non competit. λόγος enim est ipsa dextra Dei: nec opus habet in tempore ad eam exaltari. Neque negat id Sadeel. Ergò competit Christo juxta naturam humanam. Atq; hic repeto axioma de datis in tempore.

P. 203. Quomodo veteres interpretati sint sessionem ad dextram: alibi fusè explicatur. In progressu testimonia quedam patrum delibabimus.

Sadeel in explicatione hujus articuli iriæ fuit capiti: quæ videamus.

z. dit

1. *Sit, sessionem à dextris Dei significare æqualem gloriam & imperium cum Deo. Quod bene noletur: alij namq; illud totum denegant.* P. 203.
2. *Sessionem tribui personæ: non alterutri naturæ.* P. 204.
3. *Sessionem à dextris Dei definiri non alibi, quàm in coelo.*
4. *Filium accipere à Patre, ut sedeat à dextris: non humanam naturam à λόγῳ.*
5. *Christum sedentem à dextris Patris fungi officio mediatoris.* P. 205.
6. *Summam gloriam: qualis est victoria de hostibus: ad D E V M referendam.*

Respondeo. *Caput 1. accepto, & urgeo: atq; sic urgeo, ut dicam, caput tertium everti per hoc primum. An enim Dei gloria tantum in celis est? Annōn imperium, omnipotentia & gloria DEI ubique conspicitur? P sal. 103. & 104. &c.*

2. *Persona Christi quidnam est? Annōn divina τὸ λόγῳ, & humana natura unitæ? Sessio autem à dextris Christi est. An quatenus λόγῳ est? Negat ipse Sadeel. Ergo quatenus homo est, seu secundum humanam naturam, Sed & hoc negat Sadeel. Videat ergo, num ipse ex persona faciat tertium aliquod, quod nec divina τὸ λόγῳ, nec humana natura sit. At revocet sibi in mentem, quæ aliquan-*

dō ipse dixit de melicrato. Cyrillus lib. 3. Theſ. cap. 1. cui humilitas congruit, hic exaltari quoque dicitur. Humana verò natura res humilis est. Ipsa ergò exaltari quoque dicitur. Athanasius oratione 4. contra Arian. Quando scriptura loquitur de glorificatione Christi, de carne loquitur, quæ percepit gloriam.

3. Tertium caput per primum eversum est: si quidam cœli voce certum locum intelligi velit. Primasius in cap. 1. Ebræ. Cum dicit in excelsis, ostendit illum hominem super omnem creaturam angelicam & humanam exaltatum esse. Bucerus: Nihil, inquit, de eo firmum affirmari potest: An Christus corpore suo circumscriptus sit loco aliquo cœli, sicut Augustinus & aliqui alij patres scribunt. Certo enim verbo Dei niti nostra omnia oportet &c. Quid autem illud est? Sublimior cœlis factus: item: ὑπὲρ ἅνθρωπον ὑψωθεὶς &c.

4. Quod hic negat Sadeel: alij prolixè concedunt. Danæus sanè dicit expressè: Humanam naturam Christi sedere à dextris DEI. Quæro autem Sadeel: Annè accessio quadam facta est τῷ λόγῳ & mutatio, cum inciperet sedere à dextris Patris? In tempore enim id datum est, ut ipse notas, pag. 159. Et vide quomodo tibi constes: qui paulò antè scripseris: pag. 156. Vt credamus humanam naturam in cœlo collocatam, ibi summa gloria perfui.

At

At inquis : Christus à Patre accipit sessionem : non humana natura à λόγῳ. P. 204.

205.
 Respondeo. Ex perpetua scripturæ consuetudine : quæ propter essentiæ divinæ unitatem eandem sæpè actionem diversis solet personis assignare. Ut : Pater excitavit filiū à mortuis. Filius seipsum excitavit à mortuis. Nulla hic pugnantia : propter essentiæ divinæ simplicissimam unitatem. Atque est unio personalis, ut supra in ejus definitione diximus, opus totius S. S. Trinitatis : ubi Pater & Spiritus sanctus non excluduntur : majestate scilicet, non susceptione, ut ait Augustinus. Ait enim Christus : Pater in me est : & ego in Patre. Iohan. 14. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Iohan. 16. Omnia, quæcunq; facit Pater, eadem & filius facit. Iohan. 5. Ego & Pater unum sumus : Iohan. 10. Quod pertinet & illud Coloss. 2. In ipso habitat tota plenitudo divinitatis corporaliter. Demus autem Sadeeli hoc : Christum à Patre accipere sessionem à dextris. Quæro enim, Accipitne ut DEVS ? aut, ut homo ? id est, an secundum divinam naturam, an humanam ? Non secundū divinam : quæ est ipsa dextra Dei ab æterno. Ergò secundum humanam naturam : id quod negat Sadeel : sed negat contra scripturam : contra piam antiquitatem : imò & contra suos ipsius gregales : dixerim etiam, contra conscientiam. Leo Romanus Epistola 21. Quæ filius Dei in forma
 Q 3 servi

servi à Patre accepit : eadem in forma DEI etiam ipse donavit. Theodoretus in Psalm: 21. Pater non tanquã Deo dicit : Sede à dextris meis : Thronus enim ejus æternus est, Ut homo ergò hujus honoris est particeps.

5. Officium mediatoris : annè etiam ad humanam naturam pertinet ? Profectò. Ergò & sessio ad dextram Dei. Nisi fortè blasphemem Sadeel : mediatoris officium ad neutram naturam, sed ad personam, qua nec divina nec humana natura, vel utraq; sit, referendum esse. Idem, dico de rege, sacerdote, capite, cui certè aliquid congruat necesse est cum suis membris.

6. Concedo divinam gloriam ad Deum referendam, tanquam originem & fontem, At non inde sequitur denegandam humanam naturam in Christo. Nam & ipsa sessio (ut & vivificatio, & alia) pendet à Deo sic, ut nisi Christus verus esset Deus, nunquam sedere posset à dextris Dei.

P. 205. Colligit ex his Sadeel : personam, non naturam humanam, sedere ad dextram Dei : alioqui secuturum : Carnem esse Deum.

Respondeo, Estne igitur, ô Sadeel, exclusã humanitas Christi à sessione ad Dei dextram? Sed es mirabilis. Paulò inferiẽs ais : Christum exaltatum propter humanitatem : quam hic non vis, intromittere in thronum Dei. Sed sic ego arguo.

Sedere

Sedere ad dextram Dei : est æquale cum Deo habere imperium & gloriam. Humana Christi natura sedet ad dextram Dei. Ergò &c. *Propositio Sadeelis est. Assumptio est ipsorum etiam Sadeelis ομοιότητος.*

De voce secundum rursus liem movet P. 106. Sadeel : quòd notet essentialem proprietatem. At novit Sadeel hoc sensu hoc non accipi ab Orthodoxis. Sophistam igitur agit. Ad evitandam illam ambiguitatem sic informo : Humana natura Christi : seu : Christus, quatenus homo : sive ratione humanæ naturæ. *Quæro autem : Christo in tempore data est omnis potestas : secundum quam naturam ? Respondeo. Secundum humanam. Vident hic omnes, vocem secundum non accipi de essentiali proprietate : sed designare respectum naturæ alterutrinus in Christo. Verùm his hominibus volupe est sectari amphibologias, ut vitent veritatis robur. Et si his terminis utamur : Humana natura Christi, Caro Christi : &c. statim conqueruntur magna vociferatione de abstractis. Quid ergò ? An sanum vocabulorum usum propter illos clamores abjicimus ? Quinimò fruemur ea libertate, ut cum scriptura & sanctis patribus loquamur, in vitis vel ipsis inferorum portis. Non nego in primo genere communicationis idiomatum vocem secundum accipi pro essentiali proprietate denotanda : ut : Christus est semen Abrahæ : κατὰ σάρκα, secundum carnem : Christus*

Q 4

mortuus

mortuus est σαρκί, in carne, vel, secundum carnem. Sed in tertio genere communicationis sic Patres ex scriptura ἀναλογία usurpant, ut obiectum notet certum, & certam naturam in Christo designet: item, ut causam indicet: sicut supra illud annotavimus.

P. 207. Dictum Petri Act. 2. Fecit eum Dominum &c. interpretatur Sadeel de persona: non de humana natura. Alioqui sequeretur, inquit, Christum esse tantum secundum humanam naturam Dominum.

Respondeo. Neq. vera est Sadeelis interpretatio: neq. id sequitur, quod vult. Christus quā Deus, est Dominus ab eterno: quā homo, factus est Dominus in tempore. Bene difficiat Sadeel, quomodo ab Arianismi suspitione se purgare velit: quando talem nobis obtrudere vult deitatem τὸ λόγος, quæ sit in tempore multis aucta dotibus, honoribus, potentia. Leo Rom. Epistola 22. Huic (deitati) si addita potestas, si illustrata dignitas, si exaltata sublimitas: minor erat provehente. Epiphanius lib. 2. Tom. 2. contra Arriamanitas: Dominum & Christum Deus fecit, id quod ex Maria conceptum, & Deitati unitum est.

Tandem seipsum colligens Sadeel, concedit: Humanam naturam esse participem sessionis: sed ait: suo modo: & quatenus humanæ naturæ conditio ferre potest.

Respon-

Respondeo. Quid est sibi ipsi contradicere, si hoc non est? Suprà negauit naturam humanam Christi sedere ad dextram Dei. Hic ait: naturam humanam participem esse sessionis. Estne igitur etiam particeps maiestatis, gloriæ, imperij? Hoc iterum negat summis viribus: ut & hactenus audiuius, & sæpius etiam postea audiemus.

Hoc verò accurate notetur: Duplicem P. 208. nobis describit sessionem à dextris D E I.

Primam: quæ λόγῳ competat, quæ sit patefactio summa summæ gloriæ. At illa profecto patefactio multò erit illustrior in extremo die. 1. Pet. 4. ὃν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ. Eousque igitur plenaria sessio ad dextram differenda? Et si ex patefactione astimanda est illa sessio: admittet majus & minus: quia non semper æquè conficitur illustris. Annōn verò ὁ λόγος ab æterno sedit ad dextram Patris: inò est dextra Dei? Denique suprà sessionem illam descripsit Sadeel non patefactione: sed æquali imperio & gloria cum Deo.

Alteram: quæ humanæ naturæ competat, quæ sit summa illius illustratis tum beatitudinis, tum imperij, in res omnes creatas. Ast neque hic suprà à Sadeele descripta fuit sessio illa. Et tamen, si per sessionem datum est Christo, quā homo est, seu, secundum humanam naturam, imperiū in res omnes creatas: Quæ:

Q 5 estne

estne imperiū illud finitum, an infinitum? Nam nulla certe finita potestas mundum gubernare potest. Infinitum ergo si est imperium: & tribuitur humanæ naturæ Christi: nec tamen illa destruitur: Nec igitur destruetur omnipræsencia, licet infinita &c. Veteres humanam Christi naturam sæpè dicunt: $\sigma\acute{\alpha}\nu\theta\epsilon\omicron\upsilon\sigma\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma\ \delta\epsilon\iota\omicron\varsigma$.

Ait Sadeel: Quam (gloriam) ad tempus non exeruit (ὁ λόγος).

Respondeo. Pater meus operatur: Et Ego operor, ait Christus Iohannis 5. Operari: & non exerere: an Sadeeli non sunt contraria? Suprà pag. 108. negarat $\kappa\tau\epsilon\sigma\iota\psi$ & $\chi\epsilon\sigma\iota\psi$ in Deo differre. Quæ hominis constantia?

Simile quod affert: de lucerna: accepto, Lux lucet ex lucerna, & per eam clarissime & latissime: Sic in carne sua & per eam lucet ὁ λόγος, ita ut non sit extra eam, & ut ab ea & per eam nunc sit nobis lux ista splendidissima: quia in carne seu corpore Christi, tanquā templo, habitat, & (ut ad similitudinem alludamus) veluti in lucerna splendet & lucet, $\omega\acute{\alpha}\rho\ \pi\lambda\acute{\epsilon}\rho\omega\mu\alpha\ \tau\eta\varsigma\ \delta\iota\omicron\tau\eta\tau\omicron\varsigma,\ \eta\gamma\alpha\rho\ \alpha\ \pi\acute{\alpha}\nu\tau\omicron\varsigma\ \mu\alpha\ \tau\eta\varsigma\ \delta\acute{\omicron}\xi\eta\varsigma$. Coloss. 2. Hebr. 1.

P. 209.

Redarguit argumentum de dextra Dei.

Respondeo. Ut sophismata Sadeelis evanescant: sic formo Syllogismum. Sedere ad dextram Dei: est habere imperium omnium creaturarum, & ubique præsentem regnare. Psal. 110. 1. Corin. 15. Atque

Christus,

Christus, quâ homo, sedet ad dextram Dei. Ergo Christus quâ homo, habet imperium omnium creaturarum, & ubique præsens regnat. Propositio est firmissima ex scriptura: quam Sadeel ipse suprâ approbavit in definitione sessionis. Assumptio uero certissima est. Quid ergo nunc cavillaris, acutè Sadeel.

Incommoda quæ recenset, suprâ etiam fulgere proposita & refutata. Repetit illud: in cœlo, de quo suprâ. Oppono ego: ὑπὲρ ἅνω τῶν ἑσχατιῶν. Sublimior cœlis factus &c.

Concedit: imperium Christi hominis esse ubique. Sed negat sequi: Corpus, cujus P. 210. est illud imperium, esse ubique. Illustrat simili à rege: cujus potentia sit latè diffusa, ipso in uno loco præsente.

Respondeo. Regnum meum non est de hoc mundo, ait Christus, Ioh. 18. Deinde: An Christus, ut rex Hispaniæ, vel alius quidam, regnat per Vicarios? Valetne hoc simile etiam de ipso Deo? Item: Num regnat Christus sic potenter, ut locorum etiam διασπασαί possit imperare, ne suam intervertant præsentiam à creaturis? De modo & qualitate regni quid judicandum? An ab Ecclesia: quæ regnum Christi est: & à sacramentis abest? ut per vicarium Papam administrari, gubernari & protegi sit opus? Sed ait ipse, cui securus credo, quicquid contrà Sadeel argumentetur: ipse Ego, inquit, sum in medio ipsorum. Vobiscum sum, &c. Matth. 18. 28. Eph. 14. Apoc. 1. &c.

Quaritur

*Querit: An humana Christi natura
P.211. sedeat ad dextram Dei ex unione: an, ex
glorificatione.*

*Respondeo. Loquimur cum scriptura:
Christum post resurrectionem ascendisse ad cae-
los, & sedisse ad dexteram Patris.*

*At infert Sadeel: Ergò omnipræsentia
Christi non pendet ab unione: sed à glo-
rificatione.*

*Respondeo. Imò & ipsa sessio pendet ex
unione. Nisi enim personaliter unita τῷ λόγῳ
fuiſſet caro: pervenire ad hunc ipsius Dei thro-
num nunquam potuiſſet. Deinde: quia filius
Dei est ipsa dextera Dei: Et ille assumpsit car-
nem in sua persona unionem: non video, quo-
modo possit improbari id, quod quidam dicunt,
in ipso unionis momento carnē Christi ad dex-
teram Dei erectam esse. Gregorius Nyſſenus:
Dextra Dei omnium creatrix, per quam omnia
facta sunt, ipsa hominum unitum per unio-
nem erexit ad propriam celsitudinem. Et si
enim in statu humilitatis Christus, quā homo,
non semper exeruit suam potentiam: inde ta-
men minimè consequimur, quòd omninò non ha-
buerit. Plenarius enim usus demum cœpit ab
exaltatione. Illud autem Apostoli proſectò ve-
rum est inde ab ipsa conceptione Christi. In ipſo
habitat πᾶν πλήρωμα τῆς θεότητος & σωμα-
τικῶς. Coloss. 2.*

Quod

Quod negat Sadeel, Christum glorificatum ante resurrectionem. Videat, quomodo conciliet cum 17. cap. Matth. ubi glorificatio in monte describitur: de qua sic Petrus 2. Epistola 1. vidimus gloriam ipsius, inquit, &c. quando cum eo eramus in monte sancto, vide supra.

Arguit: Si selsio ad dextram refertur ad unionem: Ergò non ad glorificationem: & vicissim.

Respondeo. ἀνακολλήσις. Fundamentum est unio: ex qua ipsa etiam dependet glorificatio: quæ nihil est aliud, (post resurrectionem) quàm illustris quedam in divinam gloriam & potestatem, & quasi solennis inaugurationis, elenchus est oppositorum. Non enim contraria sunt unio & glorificatio, ut falsò statuit Sadeel. Sed sunt ὑπάρχουσα & subordinata. Pertinet huc de rege minorenni similitudo: qui prescripto ætatis tempore regno inauguratur &c.

Locus secundus. Omnia data sunt filio.

Scater Sadeelis responsio, hoc loco, magno P. 212. Sophisticationum cumulo: ideoq; diligentius, attamen paucis, examinanda omnia fuerint.
1. Dicit: Concludi à persona ad naturam: quod fieri non debeat.

Respondeo. Data est in tempore Christo omnipotentia: non iuxta divinam naturam
(ea

(ea enim est ipsa omnipotentia) ergo juxta humanam. Habet hic Sadeel rationem, cur à persona ad naturam humanam argumentemur. Sed & supra ille Sadeelis error refutatus fuit plenius. Athanasius oratione 4. contra Arrianos: & de suscepta humanitate contra Apollinarem: Quaecumq; scriptura dicit accepisse filium, si ve quòd glorificatus sit filius, ratione humanitatis illius, non deitatis, loquitur &c.

2. Malè concluditur ab imperio ad præsentiam corporis.

Respondeo. Conclusio orthodoxa hæc est. Qui est omnipotens: is profectò potest esse præsens ubi vult. Atqui Christus, etiam quâ homo, est omnipotens. Ergò Christus, etiam quâ homo, profectò potest esse præsens, ubi vult: Puta, in Ecclesia, in sacramentorum administratione, in medio inimicorum &c. Quid hic carpis Sadeel? De voluntate enim constat Matth. 18. 26. 28. &c. Et oppositum fuit hoc argumentū blasphemæ isti voci: Si Deus omnes nervos sue omnipotentiae intendat, non potest efficere, ut unum corpus simul sit in pluribus locis. Horrendum.

Ait: Christus è Cælo venturus est: Ergò corpus non est ubique.

Respondeo. Probetur consecutio, Deus in cælo apparet. Ergò non est ubique. Deinde, quis cælorum naturam edocuit Sadeelem? Deniq; modi præsentiae distinguendi sunt. Aliter Christus

Christus in cælo, aliter in cæna: aliter in Ecclesia &c.

Ex donis Spiritus S. non intelligitur omnipræsentia corporis.

Respondeo, Sed hoc tamen inde colligitur: Corpus CHRISTI non destrui infinitis donis.

Christus $\Delta\epsilon\acute{\iota}\nu\theta\epsilon\omega\pi\tau\omicron$ accipit summum jus.

Respondeo. Iuxta quam naturam accipit? Certè juxta humanam.

Suo modo: inquit Sadeel: etiam humana natura est particeps imperij & gloriæ, quatenus ejus conditio fert.

Respondeo. Modum illum relinquo Deo, & simpliciter dico ex scripturæ indubitatis fundamentis, etiam humanam naturam illam $\omega\alpha\kappa\epsilon\alpha\tau\omicron\gamma\iota\alpha\mu$ ut Græci ex Matth. 22. cap. vocant, habere.

Nota calumniam: Qui intelligunt humanam naturam per se duntaxat.

Respondeo. Intelligitur à nobis humana natura non per se, sed in & propter unionem, id est, non natura humana duntaxat, sed persona, Christus, $\Delta\epsilon\acute{\iota}\nu\theta\epsilon\omega\pi\tau\omicron$, juxta humanam naturam.

Arguit ex Esa: 45. Phil. 2. judicium esse Dei.

Respondeo. Quid verò hinc concluditur? Ergò non Christi hominis, seu quatenus Filius hominis est? Falsum ergò (quod absit) dixerit Christus

P. 214. *Christus Iohan. 5. Idem respondeo ad locum Heb. 1. Hoc concludendi genus est de Christo sanctissimum. Deus vivificat: Ergò non caro Christi. Deus mundat à peccatis: Ergò non Christus, quàm homo est. Apage istas φλωγίσας.*

Rursus calumnia: per se de natura humana.

Respondeo. Nos expressè affirmamus pertinere ad Christum Θεὸν ὁμοῦτον: sed ita, ut non excludatur, verùm includatur humana natura.

Arguit: Si locus: Data est mihi omnis potestas &c. intelligatur de humana natura; sequitur Patrem incarnatum. Esse enim relationem patris ad filium.

Respondeo. Data est omnis potestas à patre Christo: quia homo est. Et Deus enim habuit, (imò est ab æterno) omnem potestatem. Demonstretur hinc sequi, quòd Pater incarnatus sit. Forsan & hoc Sadeeli sequetur: Si Spiritus sanctus habitat in carne: Ergò S. sanctus erit incarnatus. Sed respondet eleganter et vere Augustinus Sermone 4. de tempore. Suscepit filius carnem in proprietate persone, sed tamen & Pater & S. sanctus non defuit maiestate. Cum ergò una sit deitas, implevit quidem carnem Christi & Spiritus sanctus, sed maiestate, non susceptione. Dicit enim: Non sum solus, sed Pater mecum est. Item: Iesus plenus spiritu. Hactenus Augustinus. Repete etiam hic supra allatum testimonium Theodoretì & Leonis.

Si

Si Pater communicat humanæ naturæ divinas proprietates. Ergo Pater personaliter assumpsit humanam naturam.

Respondeo. Idem est cum proximo. Respondet autem hic Epiphanius lib. 2. Tom. 2. contra Ariamanitas, Pater dat filio: & Filius qui non minor est Patre, accipit, juxta duos maxime modos &c. ut primò una deitas Trinitatis indicetur. Deinde quod incarnatio cum deitate assumat donatam ipsi à patre et filio dignitatis donationem, & potestatem, & perfectiorem, & ad unam spiritualem deitatis communionem. Et Cyrillus 6. Dialog. Quod est à patre, hoc omnino opus est filij. Idem lib. 4. Theſ. c. 12. Tota Trinitas vitam filio, ut homini præstat.

Negat: Humanam Christi naturam reſ. P. 215. suscitare posse mortuos: quia, inquit, ipsa à Dei virtute excitata est.

Respondeo. Impietas; Ego sum resurrexio & vita, ait Christus. Epiphanius. libr. 3. Tom. 2. contra Dimaritas: Ipsum verò corpus naturam habens mortalem, supra suam naturam surrexit, propter verbum in ipso. Hippolytus apud Theodoretum dial. 3. Etiam mortuum existens corpus Domini magnam in se habet ζωὴς δαύαμιν &c. Et cur caro Christi vivifica est.

Arguit: Si cagni ea tribuuntur: Ergo non λόγος.

R

Respon-

Respondeo. *Ἰμὸ λόγῳ* seu Christo, secundum carnem, ὅτι, quia, seu, quatenus filius hominis est. Carni enim nihil unquam tribui potest, quin idem Christo tribuatur: cuius ad personam unionem Caro erecta est, & in ea subsistit. Quod semel monuisse satis esset, nisi tam frequenter calumniaretur Sadeel de natura humana absolute, per se, duntaxat &c.

De loco Philip. 2. De forma Dei: & P. 216. forma servi. Per *μορφῇ* intelligit essentiam, Ait Paulum agere non de natura humana, sed de persona; idq; multis incommotis conatur probare.

Respondeo. Intelligimus hoc dictum de Christo: sicuti & Pauli verba & veterum doctorum vestigia. *Μορφῇ* verò est, quando natura aliqua seu essentia ita consideratur, sicut idiomatis, attributis & conditionibus prædita, & quasi vestita & ornata est. Qua parte a nobis Sadeel non dissentit. Scopum autem Apostoli pervertit. Ait enim Paulum loqui de Filio DEI & ipsius incarnatione. Falsum hoc. Sed loquitur Paulus de Christo incarnato: cuius exemplum proponit nobis imitandum in vera humilitate. Vide textum. Exinanitionem nos referimus ad Christum: sed ratione humane non divine nature: quia exaltatio, illi opposita, ad divinam naturam referri non debet, nec potest. D. Hieronymus, postquam recitavit, quosdam hanc locum accipere de deitate: subiungit:

Quia

Quia se assumptus homo humilitare dignatus est, divinitas, quæ humiliari non potest, eum qui humiliatus fuerat, exaltavit.

Incommoda, quæ recenset Sadeel, tol- P. 216.

luntur omnia hac simplici responsione: Loqui 217.

Paulum de CHRISTO, sed juxta carnem, non juxta divinam naturam: quemadmodum id argumenta & plurima & gravissima demonstrant. Facit enim mentionem τῆς κενώσεως, crucis, mortis, exaltationis, &c. sicut audiemus.

Quæ disputat Sadeel de servili forma: scilicet P. 217.

cium pro nobis, contra Sadeelem. Christus enim 218.

secundum humanam naturam gessit se infirmus servi: textit gloriam suam: sic, ut pro nudo homine vulgò haberetur.

Concedit Sadeel: Christum deposuisse P. 219.

servilem formam, id est, mortalitatem:

Et tamen, ne videatur agere contra suos socios,

asserit, formam servi manere. Viitur argu-

mento duplici: Quia Christus Patrem vocet

suum Deum, Iohan. 20. & Hebr. 1, dicatur

minister sanctuarij.

Respondeo. Respectu Dei semper Chri-

stus est inferior & minor, juxta humanam na-

turam. At respectu totius mundi, id est, omnium

creaturarum Christus jam est Dominus: est

rex Ecclesie et sacerdos. Quomodo ergò servus?

Iohan. 14. Non dicam vos servos, ait Christus.

Et jam Sadeeli ipse erit servus: alijs verò gregali-

libus etiam noster conservus. Nam autem ἁ-
 τωγός Hebr. s. servum notat? Annon Domi-
 nus Ecclesie Christus est? Regnum enim Christi
 Ecclesia: cujus ipse rex & caput. Sed sic bono-
 rant Christum fanatici.

P. 220.

Deitas non exinanitur.

Respondet Sadeel: λόγος se exinanivit,
 quatenus humanam naturam assumpsit,
 In quam sententiam multa affert.

Respondeo ego: Non jam agi de inclina-
 tione miserationis τῷ λόγῳ & obediētia ipsius,
 Patris voluntatem exequentis: sed πρὸς τῇ
 κενώσεως, de evacuatione divinæ potentie,
 quam non usurparit Christus. Si enim sic intel-
 ligenda est exinanitio, quomodo Sadeel eam
 describit: tum finem illa suum sortita est in in-
 carnatione, postquam ὁ λόγος est factus ho-
 mo. At verò ἡ κένωσις, de qua Paulus agit, ini-
 tium in incarnatione habuit suum, & duravit
 usque ad resurrectionem. Deinde τῇ κενώσει
 opponitur ὑπερβολή: quam qui divinæ na-
 turæ tribuit, fenestras aperit Arianismo, et quid
 multis est opus? Scribit ipse Sadeel: Filius Dei
 est exinanitus propter humanam naturam,
 Nisi itaq; ἀμφιβολία sectaretur in voce pro-
 pter, res esset confecta.

Sed ait Sadeel; λόγος dicitur exinani-
 tus: sed non caro exinanita.

Respondeo. Quid hoc rei? λόγος est
 exinanitus, non ratione divinæ naturæ, sed pro-
 pter

pter carnem, vel, ut ego explico, ratione carnis, seu humane naturæ: Et tamen caro non est exinanita?

Respondet autem Sadeel à simili: Solis & nubis. Opposita nubes solem nobis obscurat: at ipsa non obscuratur.

Respondco: Agnosco similitudinem, quæ Nazianzenus & Ambrosius usi sunt: Verum illa non est extendenda latius, quàm ad scopum propositum. Nam quod ait Sadeel: Nubem ipsam non obscurari, sed tantum opponi soli, ut ille adspectantibus obscuretur: longè res aliter habet in humana natura Christi, per quam divinitas non obscuratur, sed maxime redditur illustris & gloriosa, ut ipse non negat Sadeel. Ac patet hinc etiam dissimilitudo: quod nubes ipsa, obscuratione finita, non fit lucidior: quemadmodum natura humana exaltatur ab exinanitione, et exchitur in thronum dextræ Dei: quæ de re proxime dictum est. Rectè autem sic adhibetur similitudo: Ut obscuratur sol nube opposita: ita divina gloria in Christo absconditur per exinanitionem. Et vicissim: ut remota nube sol apparet lucidissimus: sic Christus, sol ille iustitiæ, post absolutam exinanitionem sui, et cælesti gloria in dextra Dei. Ut ita in similitudine nubi respondeat, non humana natura, quæ vult Sadeel, sed exinanitio. Ea enim est illa nubes, quæ gloriam Christi aliquandiu quasi abscondebat.

Exinanivit : Ergò ad carnem referendum.

Respondet Sadeel : non sequi. Affert *Ev. script.* Filius DEI descendit de cælo. Non licet id referre ad naturam humanam : Etiam si descendere non dicatur propriè de Deo.

Respondeo, 1. *Elencbus à particulari ad universale.* Deinde tò descendere ibi sumitur non propriè, sed *ἀνδρωσπονδῶς*. & peculiariter modo scripturæ. At Paulus propriè dicit *ἐκ νεότητος* : quod patet ex opposita *ὡν ἐγενήθη*. Prolixior autem istius dicti explicatio sequetur loco quinto.

P. 221. Retorsio nihil concludit : Non enim de humana natura per se, ut calumniatur Sadeel : sed de Christo ratione humanæ naturæ, locum intelligimus. Deinde peccat Sadeel opponendo causas subalternas : unionem & glorificationem : qua de re in extremo loco proximo.

Locustertius. Glorifica me gloria. Iohan. 17.

P. 222.

Respondet Sadeel, 1. A persona ad naturam malè concludi. 2. Colligit absurda, 3. Affert auctoritatē scholasticorum. 4. Rursum facit duplicem glorificationem : alteram quæ λόγῳ, alteram quæ carni conveniat.

Respon-

Respondeo. Toti huic solutioni præter ea, quæ suprà hac de re dicta sunt, oppono totam eruditam antiquitatem. Athanasius de suscepta humanitate contra Apollinarium. Quæcunque, inquit, scriptura dicit accepisse filium, siue quòd glorificatus sit filius, ratione humanitatis illius, non deitatis loquitur. Cyrillus lib. 10. Thes. cap. 9. Non sibi λόγος à Patre gloriam petebat, quæ, sicut naturâ Deus, non indigebat: sed paternam gloriam in hominem, quem assumpsit, petendo ut homo, traducit. Hilarius de Trinit. lib. 9. Gloria non verbo, sed carni acquirebatur &c.

Ait Sadeel: Natura humana in abstracto &c.

Respondeo. Calumniâ. Dicimus: Christus petit gloriam: non autem ut Deus: sed ratione assumptæ naturæ: cuius est propriû à Deo accipere, secundum Cyrillum lib. 3. Thes. c. 1.

Arguit: Gloria æterna est. Ergo caro erit æterna.

Respondeo. & οὐδέ λογος. Nec enim λόγος infinitus & æternus carnem suam facit infinitam & æternam: etsi vivificam facit, & omniscentiam, & omnipotentem. Vide suprà.

Rursum arguitur: Æterna Christi gloria est, quòd sit Deus & filius DEI. Hæc dici de carne non potest.

Respondeo. Autamen potestas æterna est, ac qua Daniel. 7. cap. quam antiquus ille
R 4 dierum

rum dat filio hominis. Hilarius de Trinit. lib. 3.
*Verbum caro factū orabat, ut id, quod de tem-
 pore erat, gloriam ejus claritatis, quæ sine
 tempore est, acciperet, ut in Dei virtutem &
 spiritus incorruptionem transformata carnis
 corruptio, absorberetur.*

P. 223. Glorificatio, inquit Sadel, est opus ad
 extra. Ergo non æterna.

Respondeo. Gloria est æterna: Glorifi-
 catio autem facta in tempore. Quemadmodum
 Messias ungitur, unguento spiritus sancti. Un-
 guentum, nempe spiritus sanctus, est æternum.
 Unctio fit in tempore. Et cur vocat ad extra,
 cum fiat in ipsa persona filij Dei.

Asserit: λόγος glorificari non per se,
 sed propter naturam humanam.

Respondeo. Sophistica est Sadeel: ne-
 gat enim glorificationem ad naturam humanā
 esse referendam: & tamen sic loquitur, quasi
 hoc velit. Vult videri syncerus, at non esse.

Adducit scholasticos.

Respondeo. Et si scholasticorum auctori-
 tatem non magni facimus: quantum tamen ad
 rem presentem, non sunt contra nos. Et Augu-
 stini regulam nos minimè reprobamus. Mone-
 mus autem hoc, ut adhibeatur non contra, sed
 secundum scripturam. Cur Lombardi verba ad-
 scripserit, mirandum est. Evertunt enim illius
 opinionem: nostram autem confirmant senten-
 tiam: quod scilicet Christus non primum à re-
 surrectione

surrectione omnem potestatem acceperit, sed in ipso unione & conceptionis momento: plenariam verò ejusdem usurpationem demum à resurrectione ex mortuis.

Concedit naturam humanam glorificationem: sed tum aliter explicat glorificationem.

Respondeo. At non sic Christus: sed unam & eandem gloriam dicit: Iohan. 17. P. 223.
Glorifica me, hominem: ea gloria, quam, ut 224.
Deus, habui ab æterno. Vide Athanasium Oratione 2. & 4. contra Arianos, dictum hoc solidè explicantem, & evertentem, quæ hic Sadeel produxit argumenta omnia. Suprà Cyrillus vocabat paternam gloriam: quam ὁ λόγος in hominem assumptum traduxerit. Porro artificium hoc est Sadeeliticum, Cine Zwickmèss: Quando glorificationem describit æternâ gloriâ: tum tribuit personæ, non naturæ humanæ. Quando cogitur evidentia scripturæ etiam carni adscribere glorificationem: tum aliter eam definit. Suprà idem fuit in capite de sessione ad dextram Dei: quam etiam aliam τῷ λόγῳ attribuit, aliam humanæ naturæ. Hæc autem annon verè est discerpere Christum & ipsius gloriam.

Caro glorificatur: Ergò ubique est.

Respondeo. Non sic: sed hoc modo: Ergò caro sit particeps infinitæ gloriæ, & infinito-
 rum donorum, absq. sui everfione.

Concludit : Glorificationem Christi esse declarationem seu patefactionem gloriæ æternæ, à resurrectione.

Respondeo. Idem *suprà* dixit. Etsi autem concedamus hoc Sadeeli in vero suo sensu : non tamen sequitur, quod ipse vult : nimirum glorificationem non pertinere ad naturam humanam. Verùm hæc Christi verba perpendenda sunt, Iohan. 17. Glorifica me Pater $\pi\alpha\sigma\alpha\ \sigma\epsilon\alpha\tau\alpha$, apud te metipsum. Quæ vocula tollit omne id, quod Sadeel adduxit ad declarationem & patefactionem demonstrandam. Petitur enim glorificatio, non ut declaretur vel patefatur creaturis : sed $\pi\alpha\sigma\alpha\ \tau\hat{\epsilon}\mu\ \delta\epsilon\hat{\iota}\varsigma$, ait Christus, apud ipsum Deum. Hanc tam manifestam lucem verborum Christi, pure optimo, præferimus quibuscumque illis argutis et acutis Sadeelis argumentationibus.

Nota : Secundum naturam humanam duntaxat & absolute.

Calumnia. Nemo nostrorum doctorum sic docuit : vel monstrat Sadeel locum, ubi repetitur. Ita enim dicimus : Christus juxta humanam naturam : ut sæpe repetivimus.

Ad syllogismum (Exaltatio Christi describit infinitam majestatem. Ea autem Christo competit secundum humanam naturam. Ergo humana natura Christi habet infinitam majestatem :) Respondit Sadeel, esse homonymiam in particula secundum.

secundum, pro qua ille substituit propter.

Sed de ea fraude nos supra monuimus. Nam quis exaltatus est? Christus: secundum quam naturam? Non juxta divinam, quæ exaltari propriè non potest: quia ipsa est sublimitas. Ergò secundum humanam: eam nempe, juxta quam & exinanitus, & passus, & crucifixus est. Vide Philip. 2.

Locus quartus. Coloss. 2.

πᾶρ πλήρωμα τῆς θεότητος &c.

Negligens hic videatur Sadeel. Brevis est: P. 216. & æquior nobis, quàm unquam aliàs. Concedit autem humanam naturam esse tanquam templum deitatis. Nos inferimus: λόγος non est extra suum templū: sicut anima, quando unita, non est extra suum corpus, &c.

Alioqui Sadeel hunc locum simpliciter accipit de unione personali. Vocem σωματικὸς dicit additam propter veteres hæreticos: qui propter corpus negarint Christum esse Deum.

Sed hæc tam Emphatica Pauli vocabula non ita leviter transilienda erant. πᾶρ πλήρωμα τῆς θεότητος. Totam plenitudinem deitatis in assumpta natura Christi, cum tota sua redundantia cumulatè admissam: ait Tertullianus. Et Leo: Totum corpus ejus implet tota divinitas, κατοικῶ, tanquam in templo suo inhabi-

inhabitat, ubi vult quæri & inveniri: sicut
 Arca Domini in sancto sanctorum. Vt explicat
 Augustinus epist. 57. quod affert collationem
 Paulinam inter umbram & corpus. Deitas
 umbratilitate in templo habitavit apud arcam:
 At nunc in vero templo, in corpore Christi &c.
 Epiphanius: cum templum verbi esset, plenum
 erat deitate, $\sigma\omega\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$, id est, personaliter,
 ut vulgò accipiunt. Oecumenius interpretatur
 $\epsilon\upsilon\sigma\tau\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$ ἢ $\sigma\epsilon\sigma\tau\alpha\kappa\omega\mu\acute{\epsilon}\nu\omega\varsigma$. Theophylactus
 opponit τῇ $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\lambda\iota\alpha$. Cyrillus τῇ $\chi\epsilon\iota\sigma\alpha$. Dama-
 scenus lib. 3. cap. 6. interpretatur τὸ $\sigma\omega\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$
 τὸ $\tau\epsilon\tau\epsilon\sigma\tau\iota$ $\epsilon\upsilon\sigma\tau\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$ αὐτῆς in carne ejus. Ali-
 bi fusius insigne hoc dictum explicatur.

Arguit Sadeel: Si ex plenitudine dei-
 tatis sequitur omnipræsentia carnis Chri-
 sti: sequetur etiam æternitas.

Respondeo. Suprà responsum fuit de hoc
 argumentum ex distinctione τῶν $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\lambda\iota\omega\upsilon$ di-
 vinarum. Contineo me inter cancellos scriptu-
 ræ: non concludo nisi prævia scriptura: quæ
 cum neget carnem Christi æternam esse, nego
 ego cum illa: Cum asserat præsentiam corporis
 Christi in Ecclesia & sacramentis, adeoq; etiam
 in medio inimicorum, assero & illud ego cum
 ea. Idem de vivificatione: omnipotentia: ado-
 ratione, &c.

Locus quintus. Filius hominis

est in cælo, Iohan. 3.

Respon-

Respondet Sadeel : 1. à persona ad naturam non rectè concludi. 2. Incommodum afferri: Humana natura de cœlo descendit.

Respondeo Ego, 1. κοινὸς ὁ αὐτός ille, à persona ad naturam, suprâ firmiter consutatus est.

Ad 2. Nego consecutionem. Christus enim descendit de cœlo : non carnem suam cœlitus afferendo, quod Valentiniani somniabant : nec localiter ex cœlo aliquo creato per spætorum διαστήματα se demittendo, cum sit infinitus, & cælum & terram impleat Hier; 23. Sed assumendo in utero Mariæ humanâ naturam : quemadmodum alibi à Patre exisse dicitur. Iohan. 13. Sunt enim hæc Iohanni Evangelistæ ταῦτο : Verbum caro factum est, & habitavit in nobis : Et : Filius hominis descendit de cœlo. Virunque enim dictum loquitur de incarnatione. Quod ex symbolo Niceno evidens est : Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est. Descensus ergò hic meritò includit humanam naturam : non excludit, ut opinatur Sadeel. Nec tamen sequitur quod ipse vult sequi. Error est ex falsa phraseos expositione. Opponit Sadeel glorificationem & unionem : tanquam contraria, cum sint ὑπάρχοντα : de quod vide suprâ.

Arguit : Si Christus tum fuit omnipræsens : non potest stare abdicatio (seu exinanitio.

Respon-

Respondeo. Imò utrumque stat. Christus enim quā homo, etiam in statu exinanitionis, omnipræsens est ratione τῆς λόγῃς : id est : Humana natura à primo unionis momento ubique τῷ λόγῳ præsentissima fuit, nusquam absens. Nec tamen mundum gubernavit ante exaltationem ad dextram Patris, idq̃ propter exinanitionem. Igitur omnipræsentia corporis Christi, ratione λόγῃς, etiam in ipsa exinanitione potest consistere : At omnipræsentia, ratione creaturarum, qua humana Christi natura, creaturas præsens gubernat : hæc, inquam, in exinanitionis statu non fuit. Rursum ergo Elenchus est τῷ πᾶντι κατέναντι. Opponit enim Sadeel ea, quæ non sunt verè contraria.

P. 229. Ait Sadeel : Si locus (filius hominis descendit de cælo, Ioh. 3.) de omnipræsentia exponitur : referendus est ad quintum theoremata.

Respondeo. Theorema illud sic sonat pag. 201. Quædam dicuntur de Christo, homine, quæ secundum ejus divinam intelligenda sunt. Applica Sadeel : Descendere de cælo : adscendere in cælum : annē propria sunt divinæ naturæ ? quæ infinita est : quæ nec ascendit, nec descendit. Furor hic est : non simplex error. Nos dictum illud de incarnatione exposuimus : quam secundum divinam naturam tantum intelligere quid sit, ego fateor
me

me non intelligere. Incarnatio quippe carnem
 & includit, expresseq. nominat. Manet ergo ro-
 bur argumenti huius inconcussum: Filius ho-
 minis in terris loquitur cum Nicodemo, Filius
 hominis est in cælo. Non enim nudus λόγος
 in cælo est: incarnatus autem λόγος in ter-
 ra: sed & hic, & ibi, & ubique λόγος incar-
 natus, Δεῦρο ὦν, Emmanuel.

Locus sextus. Vobiscum sum,

Matth. 28. 18.

Emasculatus est Sadeel, nec vires respon-
 sioni sufficiunt. Primum κοινός. Deinde pue-
 rilis est.

κοινός μὲν est: à persona ad naturam:
 ut saepe.

Puerilis lusus est in distinctione præsen-
 tiæ generalis & gratiosæ: quam sic opponit
 Sadeel, ut una alteram tollere debeat. Ita enim
 concludit: Dicta illa Matth. 18. 28. promit-
 tunt præsentiam gratiæ: Ergo nihil ju-
 vant omnipræsentiam.

Respondeo. Bene est Sadeel. Si enim
 præsentiam gratiæ sincere concedas: satis est
 nobis. Nihil à te amplius. Gratiosa enim præ-
 sentia non tollit, sed præsupponit præ-
 sentiam generalem sive essentia. Quod in Deo
 ipso videre manifesto poteris. Neque nobis per-
 suadebis τὸν λόγον præsentem nobis, gratiam
 suam

P. 30.

suam in nos effundere per carnem à nobis distantem & longè remotissimam. Neque Vicarij utitur humana Christi natura in salute & gratia nobis communicanda : ipsa interim à nobis absens. Et Spiritus sancti missio & donatio tam non intervertit præsentiam Christi hominis, ut vel maxime confirmet. Nisi eodem argumento absurdissime negaveris ipsius τὸ λόγος præsentiam. Quid ? quod conferre spiritum sanctum opus merè divinum est. Cyrillum igitur sadeel torquet in alienum sensum. Hieremiæ 23. cap. 1.

Cyrillus probat Spiritum sanctum esse Deum, eò quòd omnia impleat.

Respondeo. Eadem divinitas probatur ex regeneratione, sanctificatione, remissione peccatorum, omniscentia &c. Neque tamen sequitur, ea humanæ naturæ Christi non esse communicata. Error est ex confusione τὸ δόξα ὡς ἡγεῖται ὑποστατικῶς.

Locus septimus. Omnia implet. Ephes. 4. & 1. &c.

Sadeel illud : Ascendit ad cœlos, ut impleret omnia : refert ad personam. Et explicat potissimum de donis in Ecclesiam collatis.

Respondeo. 1. Paulus loquitur non de Ecclesia tantum : sed expressam facit mentionem τῶν πνεύματων, omnium. Vide ipsum textum.

2. Refero

2. Refero banc impletionem, sicut & adscensum, ad personam: sed addo: secundum humanam naturam. Vt sit sensus: Christus iam non tantum diuinitat sua omnia adimplet, sed & humanitate: iuxta quam scilicet humanitatem ad cœlos adscendit. Porro implere hic significat non solum præsentem esse, sed & gubernare, regere, administrare omnia.

Sadeel negat consequi: Omnia adimplere. Ergo est præsens corpore. De donis enim verbum adimplendi intelligitur.

Respondeo. Demus hoc Sadeeli (ex hypothesis) loqui Paulum de donorum impletionem in Ecclesia. Concludo ergo sic: Christus, quia homo est, implet sua maiestate & donis Ecclesiam. Ergo Christus, quia homo, est in Ecclesia præsens.

sed reuertit Sadeel: Corpus non est maiestas. Ergo non sequitur, Vbi est maiestas, ibi esse corpus.

Respondeo. Impletio illa, quam Sadeel dicit maiestatem, non est à corpore avulsa, sed cum ea coniuncta. Vt itaque rectè concluditur: Anima operatur in corpore: Ergo est in corpore præsens. Sic ego concludo: Humana natura Christi operatur in Ecclesia, tanquam in corpore & membris suis. Ergo est in Ecclesia præsens. Non enim absens operatur per vicarios: quemadmodum rex imperat per alios.

S

Ait

Ait Sadeel: Realis corporis impletio
P. 233. est corporalis & ἀιδωτος. Corpus Christi
 verò corporaliter non implet omnia.

Respondeo. Falsissimum est illud princi-
pium: Quicquid in corpore est vel sit realiter:
istud est corporale. Distinguentus enim est mo-
do seu qualitas rei, ab ipsa rei essentia: qua de
re supra saepius admonuimus. Corpus unum
est τὸ ὁλόν: annē corporaliter? Minime o-
mnit: siquidem de modo unionis loquaris: sed
intra et tūc. Atq; sic etiam, nempe personaliter,
hoc est, unionis personalis vi omnia implet.

Christus omnia in omnibus implet;
Quis, ait Sadeel, de corporali impletionē
intelligat.

Respondeo. Nemo nisi obstinatus ca-
lamniator. Non enim de impletionē intelli-
gitur corporali, si quidem modum consideres:
sed personali, quæ congruat cum unionē perso-
nali, ex qua causa & facultas huius impleti-
onis promanat.

Esse extra: & implere valde incon-
stanter dicitur.

Respondeo. At ipse Deus est extra o-
mnia: & omnia implet. Quare inconstans est
Sadeel, qui sic inconstanter concludit.

Christus implet omnia: ait Sadeel, quos-
dam legere: impletur. & sic stare: Christus
impletur omnia in omnibus. Quod quid
sit, cum non explicarit Sadeel ego me fateor as-
sequi nondum potuisse.

Repe-

Repetit de donis in Ecclesia: sed vis
argumenti jam discussa est. P. 234.

Negat Sadeel: Christum secundum carnem omnia implere: idq. probare conatur, Hebr. 2. Ephes. 4.

Respondeo. Id qui negat, totum contextum Paulinum pervertit. Qualis enim hac esset conclusio? Adscendit juxta carnem in cœlum: ut divinitate omnia impleret? Num divinitas non implebat omnia, ante adscensum illum, & absque illo? Quò ruis Sadeel? Quid machinaris in Deum?

Ad locum Heb. 2., participavit carnem &c.

Respondeo. Totus locus loquitur de λόγῳ assumente naturam humanam, & destruente regnum diaboli.

Qui descendit, idem adscendit. Ephes. 4.

Respondeo: Accipio de Christo, qui descendere dicitur, cum incarnatur: ut supra exposuimus. Sed hic est aliquid amplius: Descendit in infimas partes terræ: quod expono, tum de formatione sive conceptione in utero Virginitis: (vide Psal. 139. vers. 15.) tum de infima humiliatione & profundissima exinanitione. Quid autem hoc ad probationem Sadeeleam? Ut maxime enim ei concedamus omnia (ἐν ὅτι οὐδὲν ἔστιν) est tamen argumentum à particulari ad universale. Fallax igitur.

P. 235. *Αντιπατικὰ* facit Sadeel: Corpus adscen-
dit: Et: est ubique.

Respondeo. Scriptura utrumque ponit.
Corpus Christi adscendisse: Et: Corpus Christi
distribui in cœna, adesse in Ecclesia, in medio
inimicorum, atque adeo ubique. Ergo non sunt
ἄντιπατικὰ. Quia Spiritus sanctus sibi non
contradicit.

Opponit rursum unionem & exaltatio-
nem.

Respondeo. Subordinata sunt, non ad-
versa. Uno fundamentum est. Exaltatio est
projectio ad plenarium usum.

Arguit: Corpus est vivificum. Ergo si
omnia implet: omnes homines vivifican-
tur: quod absurdum.

Respondeo. 1. Argumentatur Sadeel con-
tra conscientiam: Neque enim sincere credit
carnem Christi *σπενγνῆναι* vivificare, ut suo
loco vidimus & infra audiemus. 2. Vivifica-
tio non est carnis proprietas naturalis: sed ac-
tio est voluntaria. 3. Christus non tantum vi-
vificat, quia homo est, sed etiam est iudex Io-
han. 5. 4. Denique si hoc sequatur de carne
Christi: sequetur etiam, & multo certe effica-
cius, de ipso Deo: nec tamen omnes homines vi-
vificantur.

Argutatur: Si corpus Christi omnia
implet: Ergo & os & animum omnium
implet.

Respon-

Respondeo. *Garris sophista. Aliud est corpus adesse: & aliud est mihi vel tibi adesse. In cena non simpliciter adest: sed adest, ut manducetur.*

An verò non idem sequetur de ipso Deo. Sadee, quod concludis?

Porro, vox implendi de humana Christi natura non essentialiter accipitur, sed ὑποστατικός, ut supra dixi. P. 236.

Repetit de spiritali impletione donorum &c.

Respondeo. *Illam non nego, sed urgeo. & ita urgeo, ut dicam, eam presupponere praesentiam Christi hominis in Ecclesia, non absentiam. Dona enim sua Christus homo confert, non per vicarios ipse absens, sed praesens.*

Distinguit adscensum Christi & Eliae: sed nimis jejune. & leviter percensendo tantum quadam beneficia, quae Christus nobis peperit.

Respondeo. *Quidni sic potius. Christus ascendit ὑπεράνω τῶν ὁρατῶν: factus caelis sublimior. Nihil horum de Elia. De Elia autem adscensu sic Eliseus. 2. Reg. 2. Non est, inquit, quod queratis eum in terra. &c. At hic Paulus: Ascendit, ut impleret omnia. Et Christus Matib. 28. Vobiscum sum, &c.*

Dicit Sadeel Θεωροῦντα. Theologi- P. 237.
cum, caelum definire beatitudine.

Respondeo. 1. *An vox caeli semper denotet locum superiorem: judicent omnes, qui legunt*

runt sacra Biblia. Augustinus tam verè quàm
elegantè lib. 2. de sermone Domini: Si in cœ-
lis, inquit, tanquam in superioribus mundi
partibus locus Dei esse creditur: melioris meri-
ti sunt aves, quarum vita Deo est vicinior.
2. Quod ad adscensum Christi: Calumnia est
tribuere nobis opinionem, quasi sentiamus,
Christum non mutasse locum inferiorem cum
superiore. Credimus enim & historiam juxta
literam intelligimus de adscensu Christi: ut opus
non fuerit testimonijs, quæ Sadeel adducit. Sed
addimus simul illud: Christum etiam factum
esse sublimiorem cœlis.

P. 238. Calumnia est per totas paginas duas quam-
virulentè contra nos Sadeel effudit. Minime
239. enim eludimus dicta scripturæ, ut ille negatur
Sed historicum & literalem sensum acceptamus.
Si accusasse sufficiat: quis erit innocens? Sed
symbolon hujusmodi hominum est: Calumnia-
re audacter: semper aliquid hæret.

De cœlo, regno Patris: gloria Dei:
&c an interdum quovis modis accipiantur: ma-
nifestum est ex collatione dictorum scripturæ.
Matth. 18. Angeli, qui ministrent infantibus
in terris, dicuntur in cœlis videre faciem Dei.
Deus mittit e cœlis auxilium, exaudit de cœlo.
spiritum sanctum cœlitus: aliaque consimilia,
quæ de certo loco intelligi non debent. Regnum
cœlorum & regnum DEI sunt eadè, Regnum
autem Dei est in fidelibus, qui in terris versan-
tur.

tur, ait ipse Christus. Sed nolo hæc tractare hic
fusus. Nec tamen hinc inferā semper sumi pro
isdem. Pater noster qui es in Cælis. Profectō
Cæli vox non significat hic definitum locum.
Nam cæli cælorum non capiunt Deum. 1. Reg. 8.
Tota scriptura exemplis abundat.

Innit Sadeel, Stephanum vidisse Chri- P. 240.
stum in cælis.

Respondeo. Plus nimirum Stephanō,
quàm Christo tribuit: quasi Stephanus visiva
virtute per firmamentum, ad summum usque
cælum penetrarit. Sic autem de cognitione ve-
re Vi: Augustinus de hac visione: Stephanus,
inquit, non corporeis oculis Dominum in cælo
ultra firmamentum vidit, cum nullius hominis
visus nullo modo eò pertingere possit. Sed de hoc
alibi.

Locus octavus. Transfigu-
ratio. Matth. 17.

Eludit Sadeel: non respondet. Statum
enim pervertit. Queritur enim: An etiam ante P. 240.
resurrectionem Corpus Christi habu- rit gloriā 241.
diuinam: quia eam non semper exeruit. Ne-
gant adversarij. Affirmamus nos. Atq; ad affir-
mationis hujus nostræ confirmationem inter al-
lia, hoc quoq; asserimus argumentum, de trans-
figuratione Christi in monte. Quare ad hunc
scopū dirigere Sadeel sua argumenta debuisset,
non ita leviter transcurrere. Sed facit suo more.

Colligit multa absurda : quæ sequuntur . si Sadeelis argumentatio valere debet . Atqui ea est nibili . Affinit enim ille nobis . Est igitur calumnia . Repete hic , quæ suprâ ipse Sadeel proposuit de glorificatione : & iudica , num possint consonare . Recurrit etiam hic calumnia de corpore ubiq; diffuso , incircumscripto . &c.

Locus nonus . Nativitas Christi hyperphysica : Resurrectio , clauso sepulchro .

P. 242. Negat Sadeel , Mariam mansisse virginem in partu : sed adaptum uterum :
243. idq; conatur probare testimonio Luc. 2. ex lege Mosaica : omne masculum adaperiens . uterum , erit sanctum Domino .

Respondeo . Videat Sadeel : quid faciat symbolo Apostolico : Ex virgine natus . Virgo enim non est , cui est adaperitus uterus . ἀπαργισμός vocant veteres . Atqui ἀπαργισμός non est : si in partu virgo non fuit . Ad testimonium Lucæ respondeo : Sadeelem pervertere statum . Sanè Lucas ad Christum accommodat id dictū , non ad Mariam : idq; non totum , sed ejus tantum partem principalem , de primogenitura . Christus offertur Domino . Quare ? Quia erat primogenitus : juxta legem Moysis &c . Augustinus Epistola 3 . Virtus divina totum hominem in melius mutandum , nullo modo in deterioris

nus mutata sibi coaptavit, ipsa virtus per in-
violatæ matris Virginea viscera membra
infantis eduxit, quæ postea per clausa ostia
membra juvenis introduxit. Hic si ratio qua-
ritur, non erit singulare. Demus Deum aliquid
posse, quod nos fateamur investigare non posse.
In talibus rebus tota ratio facti est potentia fa-
cientis. Haftenus Augustinus: cujus verba
truncata Sadeel allegat pag. 244.

Negat Sadeel, Christum resurrexisse
clauso sepulchro: Contra totam piam anti-
quitatem: quam tamen audet, certè sine pudo-
re, pro se allegare. Quid autem hic vir non e-
luderet? Vide Augustinum sermone 160. de ostiis
clausis. De agone Christiano cap. 24. ubi ex-
presse contra naturam hujus corporis vide-
mus illud per clausa ostia intrare. Iustinum
quæstione 17. Ex monumento egressum, cum
saxum monumento impositum esset &c. Ele-
gans consideretur similitudo inter sepul-
chrum Christi & carcerem Apostolorum,
Actor. 5. ubi Angelus patefecit januam &c.
Nam illa delectare Sadeelem potuit: quasi sci-
licet idem factum sit Christo in resurrectione.

Pervertit statum. Fingit nos illis argu-
mentis velle probare ubiuitatem.

Respondeo. Minime: sed tantum hoc:
Christi corpus præsertim glorificatum, non esse
obnoxium legibus physicis: nisi quantum velit.
Candorem hic, & alibi, requiro in Sadeele.

Arguit : Corpus Christi fuit in utero, transit per lapidem. Ergo non fuit ubique.

Respondeo. A proprietatibus essentialibus non valet consecutio ad negandas dotes unionis personalis. Corpus fuit in utero : per veri corporis modum. Idem illud Christi corpus transit clausum sepulcrum : quia divinum corpus non est eo ipso utrosque intrinsecum.

P. 245. *Ait Sadeel : Cur non potius dicunt miracula facta esse de saxo, & de coelis penetratis, quam de Christi corpore.*

Respondeo. 1. quia scriptura id non facit. 2. quia nobis agendum est de Christi corpore, ejusque conditionibus & proprietatibus, non de saxo aut coelis. 3. quia omnes circumstantie evincunt, miraculum non in saxo clausis ostiis, in caelo, sed in ipso Christo evenisse. De quo quia in loco proxime sequenti plura dicenda erant, nolo hic esse prolixior.

Corpus non posse à corpore penetrari absque continui solutione : ait Sadeel, de corporibus inferioribus, terrenis & crassius intelligendum esse.

*Respondeo. Quæro hinc : qualenam Christi sit corpus ? Nam si Apostolo credimus, est *πνευματικόν*, quia glorificatum, *1. Cor. 15. imò deificatum*, quia personaliter unitum *τῷ λόγῳ*. Quale non est inferius, non terrenum, non crassum. Ea enim omnia etiam in glorificatis corporibus negantur, ut *infra* videbimus :
proinde*

proinde corruunt ista omnia, quæ ex corporum conditionibus contra maiestatem Christi hominis Sadeel hactenus disputavit.

Quod ait Sadeel de cœlis penetratis, esse curiosam eorum quæ supra nos sunt indagacionem. Eleganter convenit in disquisitionem istam Sadeeleam: Verè curiosam, Esa, 64. de loco beatitudinis electorum: de quo sic ex Propheta Apostolus: Oculus, inquit, non vidit, auris non audivit, & in cor hominis non ascendit. 1. Corinth. 2. Quæ affert de cœlis apertis: quod quidem propriè accipit, videat, quomodo conciliare possit cum illo Christi, Iohann. 1. Ab hoc tempore videbitis cælum apertum, & angelos Dei adscendentes super filium hominis. Notat Sadeel in margine. Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3. ubi de Christi baptismo agitur. Et Act. 7. ubi de Stephani visione. Mirum si hæc testimonia confirmare opinionem Sadeelis, vel videri possint. Istud de cataractis cœli nullius roboris est, quod ipse agnoscit. Est & homonymia notanda. Cælum enim pro ipso aëre, & æthere interdum accipitur.

Nonne futurum est, inquit Sadeel, post resurrectionem, ut glorificata beatorum corpora cælum pertranscant, ut æterna ac cœlesti vita perfruantur.

Respondeo, Unde hoc Sadeel? Num etiam id, quod non est, potest pertransiri? Sic enim

P. 244

enim

enim post Prophetam & Petrum Iohannes, in Apocal. cap. 21. Vidi cælum novum, & terram novam. Primum enim cælum, & prima terra abierat: & mare non ampliùs extabat. Et ipse Christus: Cælum, inquit, & terra transibunt. Matth. 24. Quod quidem futurum est, non post resurrectionem mortuorum, sed, ut ait Petrus, 2. Epist. 3. ad adventum diei Domini, in quo Cæli conflagrabit, & elementa astantia liquefcent. Sed cælos novos ac terram novam secundum promissum, expectamus, in quibus iusticia inhabitat. Quæ pregnantia verba si Sadeel attentius considerasset, non erat ista de cælo, quod pertranscundum sit glorificatis corporibus post resurrectionem, propositurus. Sed & definitio Apostolica cæli notanda est, in quo iustitia inhabitat, inquit Petrus. Suprà Sadeel flagellabat eos, qui cælum beatitudine desinebant. At certè, ubi inhabitat iustitia, ibi salus & beatitudo.

De dimensionibus & circumscriptione, quas perimi, ait, omnipræsencia corporis: diximus suprà, quantum satis est.

Locus decimus. Clausæ

januæ, Iohan. 20.

Ait, Origenistas abusos hoc exemplo, negantes resurrectionem veri corporis.

Respon-

Respondeo. *Attendendum quid verum sit: non quomodo alij abutantur. Ne tota scriptura nobis pereat: qua nimium heretici abutuntur. Quia tollatur abusus, & usus maneat.*

Nota contradictionem: in miraculis nunquam rerum ipsarum essentiae perimuntur: licet aliquando forma immutetur. Atqui forma causa interna & essentialis est. Item: ex aqua fit vinum. Aqua igitur non est amplius. Ergo aquae essentia perempta est. Idem de baculo mutato in serpentem.

Summa responsionis Sadeelis huc redit: Ianuas ingredienti Christo per miraculum paruisse. Addit: Ex miraculis non posse colligi ubiuitatem.

Respondeo. *Pervertit statum. Queritur enim: An corpus Christi, etiam post resurrectionem sit obnoxium naturae legibus: ut ultra & prae naturam nihil possit? Hic pro affirmatione, stabilienda assertur à nobis, inter alia exemplum de transitu per clausa ostia. Igitur non erat attexenda ista conclusio: Ergo Corpus est ubiq;. Sed pingit & fingit Sadeel hasce larvas, ut habeat, quibus cum pugnet.*

Deinde abutitur Sadeel patrum testimoniis: qui profecto nihil minus sentiunt, quam quod ipse vult.

Iustini testimonium mutilavit. Totum autem sic habet. Quest. 17. Quomodo corpus Christi πᾶσιν ὄφειται, quod crassis constat partibus,

ribus, clausis ostijs est ingressū? Respondeo, sicut ambulavit in mari: non mutatione corporis in spiritum, sed divina sua virtute. Ita ingressus inquit: Palpate, & videte &c. Ut ostenderet, se non mutatione corporis in spiritum ex monumento egressum, cum saxum monumento impositum esset, & ad Apostolos januis clausis ingressum, sed cum corpore παχυμεγέ, divina sua potentia, ποιῶν τὰ ἔξω ὑπὲρ φύσιν, &c.

Conferantur hæc Iustini verba cum Sadecelis opinione: & judicetur, quam candidè alleget veteres. Ejusmodi testimonia plura invenies apud plerosq; Patres.

Theodoret: dial. 2. Epiphanium in Ancorato: Resurrexit ex mortuis, non amplius sub tactum cadens: non amplius clausis januis ab ingressu prohibitus, sed ingrediens foribus conclusis. Contrectatus tamen à Thoma ne phantasia putetur, sed veritas, &c. Augustinus Epistola 3. & sermone 159. Si per ostia clausa intravit, ubi est corporis modus? Recedant paulisper modus & pondus, Ille hæc fecit, cui nihil est impossibile. Chrysost. homilia de Baptista. Cyrillus in Iohannem lib. 12. Christus omnipotentia sua natura rerum superata, clausis foribus, cum corpore suo ingressus est &c.

P. 250.

Arguit: Ingredi, & ubique esse, sunt ἀντιφασικά.

Respondeo, Sadzeli quidem videntur: sed

(sed non sunt Christo. Distingue τὸ ὁσιώδες ἡγοῦ-
ντοσχατμόρ, ut sapē supra.

Confert ingressum Christi ad discipu- P. 256.
los, & cœnam.

Respondeo. Faciunt id Patres suo con-
silio, & pie: omissis istis argutis & vanis so-
phisticationibus. Nos ita uno verbo responde-
mus: Christus corpore suo adest in cœna sua:
ut manducetur: non ut conspiciatur & ma-
nibus tangatur &c.

Locus undecimus. Ἀφ' οὗτο

ἐγέγερτο. Luc. 24.

Negat Corpus Christi factum simpli- P. 257.
citer invisibile.

Respondeo. Neque ego hoc dico: τὸ ἐ-
μφαντόν enim refertur ad eum, qui videre de-
bebat, non simpliciter ad rem ipsam. Relata
namq; vox est, non absoluta. Quanquā autem
hoc ita est: recte tamen hinc colligo: falsum es-
se, quod asserunt adversarij: ubicunq; corpus
Christi est, ibi esse αἰσθητόν & videri. Epipha-
nius in Ancorato: Resurrexit ex mortuis; in-
quit, non amplius sub tactum cadens &c.

Neque argumentum hoc ad ubiquita- P. 258.
tem asstruendam adhibetur, ut fingit Sa-
dee: sed ad demonstrandum, multa fieri in
Christi corpore ultra & præter naturam: juxta
illud Augustini: Ille hæc fecit, cui nihil est im-
possibile: qui de corpore suo fecit, quod voluit.

Consi-

Considera authorem & tolle dubitationem.
Hactenus Augustinus. Frustrà ergò labora
Sadeel retorsione ad absurda, & pugnat secum
ipse. Nòstra certè sententia ea nunquam fuit.

P. 254. Negat, Corpus Christi Iudæis factum
invisibile, Luc. 4.

Respondeo. Miror cur neget: cum omnes
circumstantiæ tantum non clament: & Patres
idem sentiant.

P. 253. Si corpus, inquit, fieret invisibile na-
turà (quod ablit) certè desineret quidem
esse corpus.

Respondeo. *Videri est merum accidens
corporis. Sive enim videatur, sive non videat-
ur, verum manet corpus. Quare vim hic facit
Sadeel ipsis philosophis. An enim elementum
ignis non est corporeum, quia à nobis non vi-
detur? At enim oculorum sæpè hebetudo visum
etiam intercipit. Et spiritualia cerni oculis cor-
poreis in hac vila non possunt.*

Locus duodecimus. Appari-
tio Stephani & Pauli. Acto-
rum 7. 9. 15. 22.

P. 255. Observa hoc argumentum esse oppositum
blasphemie illorum, qui dicunt, Deum non pos-
se efficere, ut unum corpus sit in duobus locis
simul. Et adversarii publicè testati sunt: Si de-
monstretur corpus Christi eodem tempore in
duobus

duobus fuisse locis: tum se palam nobis porrecturos. Itaque mittitur hypothesis adversario-
rum; nec simpliciter concludit ubiuitatem, ne
falsò asserit Sadeel. Et ut uniuersa Sadeelis so-
phismata uno ictu corruant, sic ego rem totam
propono.

Si corpus Christi simul esse potest in
duobus locis: potest etiam esse ubique,
absq; sui destructione. Atqui corpus Chri-
sti simul esse potest in duobus locis. Ergò
&c.

Propositio est hypothesis adversariorum.

Assumptionem probò: quia fuit simul in
cælo & in terra. In cælo fuisse adversarij non
negant, imò vehementer urgent, ante extremis
diem nusquam, nisi in cælo, corpus Christi qua-
rendum esse, ex dicto Actuum 3. *ὅν δὲ θεὸς ἀνέστη*
ἐκ νεκρῶν, perperam intellecto. In terra simul
fuisse probant apparitiones in Actis.

Porro quod attinet apparitiones illas, Pau-
linas præsertim (De Stephano enim paulò supe-
rius dictum fuit) eludere eas quidem Sadeel co-
natur, sed valde infelicitè.

ὁραματά dicit fuisse: & *ἡ ἡκούε*
item cælitis auditam vocem.

Respondeo. Paulus ex istis apparitio-
nibus probat resurrectionem mortuorum.
1. Corin. 15. *Visus ἔστι μοι*, inquit Chri-
stus, ergò ne *ὁραμα* tantum fuit? Act. 9. di-
citur *ἠὲ τὸ ἔσχατὸν φῶς* &c. *Lux à cælo*

non in celo visa est: sed ut Ananias ait: in vi-
 ōd' s' h' x' s in via d' p' d' s ō m' d' s visus est Ie-
 sus: (ō' i' s' x' h' a' a) non autem in via ca-
 li laeiz: sed via propē Damascum. Act. 18.
 dicitur. sane d' i' d' p' i' a' t' s' : sed additur mox:
 ē' r' a' s' p' i' a' t' a' s' . Caput 22. Act. confra-
 tur cum 9. cap. Act. Dicitur enim etiam re-
 liquos vidisse lucem: & audisse vocem: sed non
 intellexisse. Non ergo in celo: sed in terris ea
 fiebant. Quod de ecclasi ibi habetur: non perit
 nec ad rem presentem: sed ad visionem aliam.
 Hoc verò urgemus maxime, quod est cap. 23.
 versu 11. ō' x' i' s' t' i' s' s' a' s' ē' u' r' a' . adstans
 Paulo in castris. Quid hic Sadeel? Tacere ni-
 mirum maluit, quam causam suam magis ma-
 gisq. prodere.

Coccysnum repetit Sadeel: Si corpus es-
 P. 256. set in terris, esset ad spectabile.

Respondeo. Quae est ratio consecutionis?
 In via Damascena videbat eum Paulus & ita
 videbat, ut quareret, quis esset? Nec ceteri
 tamen comites videbant. Ambrosius de Christo:
 Licet ubique sis, inquit, & stans in medio no-
 strum, non cernaris à nobis: Erit tamen tem-
 pus, quando uniuersa caro te adspiciet reuer-
 tentem. Hebr. 2. Nunc nondum videmus ei
 omnia esse subiecta.

Locus decimus tertius. Non bi-
 bam amplius vobiscum Matth. 26.

Sed

Sed & hic alienam attexit Sadeel conclusionem argumento proposito. Illud enim tantum hinc concluditur à nobis: Christum statim post resurrectionem fuisse in gloria cœlesti. Quod cum Sadeel non neget: ut tamen materiam habeat sophisticandi, statum pervertit: quasi ad ubiuitatem illud argumentum à nobis adhibeatur. Quod vitium utinam non esset tam frequens Sadeeli?

P. 257.

Contradictio notetur: Negat Sadeel, attractum etiam testimonium: Christum ante ascensionem receptum in cœlestem gloriam pag. 258. Eadem pagina dicit, immortalitatem & gloriosi corporis qualitates, quibus humana natura Christi in resurrectione excelluit, pertinere ad regnum Patris. Quid autem est contradicere sibi, si hoc non est? Porro vide glorificationem, Matth. 17. 2. Pet. 1.

P. 258.

Videtur concedere regnum Dei Patris non includi cœlo, sed ad ipsas etiam terras pertinere. Quod si verum est: quomodo consent ea, quæ supra de cœlo Dei locali fuisse disseruit.

Locus decimus quartus. Non cognoscimus Christum secundum carnem 1. Corinth. 5.

Calumniatur Sadeel: quasi voce carnis veritas humanæ naturæ intelligatur à nobis.

P. 259.

T 2

bis

bis: quod est falsissimum: Sed accipimus de carnalibus cogitationibus atq. opponimus illis, qui iuxta cogitationes huius seculi Christum in coelo locant, tanquam arce quadam augusta & regali, alibi ut esse corpore suo non possit: quia scilicet Caro non intelligat, quomodo unum corpus sit pluribus in locis simul.

Quod Sadeel attexit: hinc non probari ubiquitatem. Respondeo. Verum esse illud: sed mirari me, cur tam absurda asserere nobis ausi argumenta, quae novit non sic a nobis usurpari. Nam, solenne id est Sadeeli per totam hanc tractationem, pervertere statum & in delirare.

Retorsio calumniam habet contra veram Christi hominis in Ecclesia praesentiam: & accusationem Eutychiani sui. Sed responsum fuit, quoniam satis est.

Epiphanius in compendiarie doctrina de fide sic interpretatur hunc locum Pauli: Etiam si cognovimus Christum secundum carnem, at nunc non amplius cognoscimus: non quod carnem separavit a deitate, sed quod ipsa quidem maneat, & Deo cuncta sit, non autem amplius secundum carnem sit, sed secundum spiritum &c.

Locus decimus quintus De vivificatione Iohannis 6, 1.

Iohannis 1.

Argu.

Argumentum hoc quia valde insigne est: pauca prænitemus. Principalis scopus est, P. 261. probare realem communicationem idiomatum divinorum. Syllogismus hic est: ex cap. Iohannis: & Concil. Ephes. Vivificatio est proprietas divina, Deo essentialis. Vivificatio est communicata Carni Christi. Ergo Quædam proprietas divina communicata est carni Christi. Maior in confesso est & à nobis suprâ exposita. Et ipse Sadeel ex Ambrosio: quis inquit, abnuat, vivificare esse maiestatis eterne? Minor est Christi Ioha. 6. Conclusio itaq; vera est. Atq; hac stante conclusione: vicinus: quam si destruxerit Sadeel, porrigam ei herbâ. Nec obest nobis eius particularitas. Infringit enim illud Sadeelis universale: Nihil quod est essentia divina communicari potest creaturæ. Nihil potest esse proprium, si communicetur: Et alia eiusmodi, quæ ille vocat theoremata seu axiomata Theologica. Atq; hinc illud etiam observatum dignum est, quomodo intelligenda et explicanda sint huiusmodi pronunciata. Quicquid vivificat, Deus est. Quicquid omnipotens est, Deus est, &c. Ita enim illa resolvenda erunt ex superiore syllogismo. Quicquid vivificat: aut Deus est, aut Deo personaliter unitum. Quicquid omnipotens, adorandum, omnipræsens, omniscium, &c. est: illud est aut Deus, aut Deo personaliter unitum.

Dicuntur enim ita omnia de Christo, quatenus Deus est, essentialiter: quatenus homo est, personaliter, per & propter unionem personalem.

Quam observationē, utilem sanē et necessariam ubi argumentis Sadeelicis adhibebimus, error eorum crassus detegitur, in falsa nimirum oppositione rō filij Dei, et Carnis: Hoc modestilius Dei vivificat: Ergo non caro filij Dei: Sicuti videbimus. Porro, ut manifestū etiā fiat, quomodo ex carnis Christi vivificatione præsentiā eius in Ecclesia demonstretur: ita propono.

Vivificatio Carnis Christi, ita describitur
Iohannis 5. & 6. 1. Quod divina natura rō
hōis per carnis suae traditionem in mortem,
mando vitam restituerit. 2. Quod per eam credentibus vitam eternā largiatur & impertiat.
3. Quod corporali sua voce & contactu mortuos in Evangelica historia suscitavit. 4. Quod universalis resurrectio mortuorum fiet voce filij hominis. Et per hominem resurrectio mortuorum. 1. Corin. 15. Argumentum igitur tale erit. Christus fideles in Ecclesia vivificat, regenerat, in carne sua, cum carne sua, per carnem suam. Fit autem ea vivificatio & regeneratio non in caelo Empyreo, sed in Ecclesia in his terris, ubi habitat Christus in cordibus fidelium. Ergo caro Christi non ab Ecclesia absens, sed in Ecclesia præsens est. Quo loco figmentum adversariorum notetur, qui carnem Christi canalem vocant
pra-

(præter & contra scripturam) per quem vita in nos defluit: Fontem vitæ dicunt λόγος esse & ex quo per carnem vita ad nos derivetur. λόγος autem ubiq; est præsens: sed canalis ille tantum in cælo, ut fingunt isti. Quare ex ea opinione plauē sanatica, fons vitæ nobis præsens, emittit rivulos, qui per canalem longè à nobis remotissimum deferre ad nos debent. Sed borret animus ista recitatione.

Redeo ad Sadeelem.

Sadeel ad argumentum respondet. Deitas P. 261. est causa efficiens vitæ: ratio verò & modus nostræ vivificationis fuit oblatio carnis Christi in cruce.

Respondeo. Annè & jam vivifica caro Christi est. Non enim amplius offertur in cruce. Dicendum itaq; fuerit Sadeeli: Caro Christi fuit vivifica: idq; in cruce: non: caro iam est vivifica. Verum nobis ex 6. cap. Iohannis: Caro Christi vivifica est non tantum merito: sed etiā efficacia. Nam datur caro Christi dupliciter. 1. Vi victima pro mundi vita. Ecce meritum: 2. Quando audientibus Evangelium, & credentibus datur, ut per eam & in ea habeant vitam æternam.

Arguit Sadeel: Filius vivificat: Ergo non caro. Deitas est causa efficiens vitæ. Ergo non humana natura. P. 262

Respondeo. Filius Dei nos redemit: Ergo non caro. Filius Dei salutem est nobis promeritus:

tus: Ergò non caro. Cur carnem excludis Sadeel, ac non potiùs includis? Elenchus est oppositorum. Subalterna hæc sunt, non adversa. Et filius Dei vivificat: Et caro Christi vivificat, quia est filij Dei caro. λόγος per essentiam; Caro λόγος per unionem personalem.

Ad testimonium Synodi Ephesina respondet Sadeel: Caro vivificatrix est, quia caro verbi vivificantis omnia.

Respondeo ego: Rectè & verè adeoq; Orthodoxè hæc dicuntur: sed sensum perversum affingit Sadeel. Ipsi enim ea locutio tantum valet: Caro est vivifica: id est: Caro est Filij Dei caro, qui est vivificus. Quæ præstigia sunt soboles Nestorij. At non sic sentiunt Patres Ephesini, Sadeel, sed judicant: vim vivificantis carni communicatam esse: idq; inde, quia hæc caro sit unita hypostaticè filio Dei. Quæ de re Canones testantur Ephesini concilij, & imprimis Cyrillus. Vide Cyrillum in Iohannē lib. 1. cap. 15. lib. 2. cap. 144. lib. 3. cap. 37. lib. 4. cap. 14. 15. 18. 22. 24. Propter seipsum spiritus vivificat: ad cuius virtutem per conjunctionem caro conscendit. lib. 1. cap. 13. Caro vita facta unigeniti caro, ad virtutem vitam ducta est, propterea in nobis facta interitum à nobis expellit. Idem de recta fide ad Theodosiam: Quomodo, inquit, vivificat caro? secundum unionem cum vivente verbo: quod & sua natura bona propria corpori communis solet facere. &c.

Sanguis

Sanguis Christi purgat nos ab omni peccato.

Respondet Sadeel, resolvendum esse: Christus per sanguinem suum purgat. Dicit: confundere nos subalterna, cum causa efficiente.

Respondeo: Suprà opposita ipsi hæc erant: Filius Dei vivificat: Ergò non caro. Hic subalterna sunt. Quid verò tandem tutum est ab hoc homine? quando nec verba tam expressa sacre scripturæ tuta sunt? Suprà Eutybiani fuit: Caro Christi est præsens in Ecclesia: quia locutio abstracta. Hic locutio abstracta est (ut Scholastici vocant suo more) Ioh. 6. (id est nomine naturæ notata, non tamen extra, sed in unione & respectu unionis) & tum est sensus alius. Negari hoc est & sacris ludere. Quæro enim, sanguis Christi annon est causa efficiens nostræ à peccatis emundationis. Esi enim hanc vim emundandi à peccatis ex se non habet, habet tamen ab unito τῷ λόγῳ. Sed negat hoc Sadeel: & ita negat, ut si ipse verum dicit, necesse sit plurima scripturæ dicta, consolationis plenissima falsa esse. Quod absit.

Absurda colligit Sadeel: Ait. Corpus Christi de cælo descendisse. P. 262.

Respondeo. Ego, inquit Christus. Ego. Persona descendit de cælo, Sadeel, non Caro. Corruptit textum: & pro ego substituit Carum, τὸν λόγον & φῶς.

Item: Caro seipsam obtulit.

Respondeo. *Falsarius est Sadeel. Quam ego dabo, ait Christus: Non dicit: Caro seipsam dabit.*

P. 263. *Negat consequi: Caro est vivifica: Ergo omnipræsens.*

Respondeo. *Quid hinc sequatur: & quomodo verè sequatur, paulò antè dictum est. Hoc saltem concedat Sadeel, consequi hinc realem idiomatum communicationem. Et cum vivificandi vis, quæ certè infinita est, non destruat naturam carnis: judicet Sadeel de principij sui infirmitate: Finitum non capit infinitum: & agnoscat falsa esse, quæcunq; suprà magno impetu contra realem communicationem idiomatum effudit. Illud autem & hic falsum est, Carnem vivificare patièdo & morièdo: Addo enim ego ex scriptura: imò vel maxime mortem vincendo & resurgendo &c. Atque vel hoc solum argumentum testimonium dicet contra Sadeelem, esse ipsam quod dicitur angustop, & nolle veritati dare locum.*

P. 264. *Arguit: Caro Christi actu vivifica est: & actu non est vivifica.*

Respondeo. *Distingo inter actum naturalem & personalem. Vivifica est, actu personali. Nam vivificatio non est facultas seu proprietas carni naturalis.*

Sed regerit Sadeel: Vivificum esse non confi.

constituit humanam naturam : quemadmodum finitum & circumscriptum esse.

Respondeo. Neque hoc constituit humanam naturam : sed est quoddam consequens rem constitutam. Nec enim ad materiam pertinet, neq. ad formam : sed est necessarium corporis consequens, ut sit finitum, & certas habeat essentiae suae dimensiones & metas : quae de re supra satis dictum est. Et quid hoc ad rem? Sufficit enim nobis, demonstrasse, quod vivificatio non sit proprietas corporis, sed ex alia causa proficiscatur, nempe ex unione personalium λόγῶν, qui vita est. Qua de re quid statuendum sit, patet ex superioribus:

Concludit Sadeel tandem rogans judicari P. 166. praevio verbo Dei Χωρίς ὁμοιωμάτων. Id num. hactenus factum sit, iudicet quilibet. Profecto in refutatione argumentorum nostra partis non praeiuit se Achillem Sadeel, ut res ipsa testatur. Saepè in eo candorem requiro : saepè studium veritatis statum pervertere nimis esse illi frequens. Et corrumpit patrum dicta, & depravat. Vbi libet, rejicit. Sed satis de his : sequitur

DE OBJECTIONIBUS ex patribus Caput quintum.

Præfatur : non peti ἐποδῆτικὰ argumenta a Patribus; promittit breviter. P. 166.

Recitas